

Q VODVLTDEVS AVGVSTINO.

2

EPISTOLA Q VODVLTDEI
AD AVGVSTINVM, PE-
A TENTIS VT HERESE-
Ex bibliothe-
ON CATALOGVM
CONSCRIBAT.
Paula

DOMINO merito venerabili, & vere beatissimo patri Augus-
tino Ep̄o. Quodvultdeus dia-
conus. Diu trepid⁹ fui, & au-
sus hos meos aliquotiens distu-
li: sed mi principaliter, vt dici af-
folet, animauit beatitudinis tuę
benevolentia omnib⁹ cōprobata.
Quam dum confidero, magis timui, ne non petendo
superbus, non querendo defidiosus, non pulsando pi-
ger a domino iudicarer. Sufficere autem mihi crede-
rem huiusmodi tantummodo voluntatem, si fructum
ad ipsi⁹ non possem. Cum autem pro certo nouerim,
ostium diuin⁹ sermonis, quod venerationi tuę cele-
sus gratia patefecit, paratum esse mentem tuam san-
ctam, quam possidet Christus, non solum cunctis vo-
lentibus pandere, verum etiam nolētibus, vt introire
B non pīgeat, persuadere, occupationi reuerenter tuę
multiloquio superfluo moram non faciam, sed deside-
rium obficationis mea breuiter indicabo. Nonnullos
in clero huiusce etiā amplissimae ciuitatis esse im-
peritos, ex meipso coniocio: & quantum vniuerso illi
ordini profuturum sit quod expecto, considerationi
sanctitatis tuę difficultēdum offero. Prūlegio namq;
cunctorum, qui hoc de spiritualibus tuis laborib⁹ pro-
merentur, etiam me indignū consecuturum esse præ-
sumo, domine merito venerabilis, & vere beatissime
pater. Precor igitur beatitudinem tuam, vt ex quo
Christianā religio hæreditatis promissae nomen ac-
cepit: quæ hæreses fuerint, sint: quos errores intule-
rint, inferant: quid aduersari catholicam Ecclesiā sen-
serint, sentiat, de fide, de trinitate, de baptismo, de po-
nitentia, de homine Christo, de deo Christo, de resur-
rectione, de novo & vetere testamento: & omnia om-
nino, quibus à veritate dissentient: quæ etiam bapti-
simum habent, quæ non habent: & post quas ba-
ptizet, nec tamē rebaptizet Ecclesia: qualiter susci-
piat venientes, & quid singulis lege, autoritate, atq;
ratione respondeat, digneris exponere. Nec me tātē
beatitudo tua credit incepti, vt non inspiciam quan-
tis & quām ingentibus voluminibus opus sit, vt pos-
sint isti dissolvi. Verum hoc ego fieri non expto: id
enim multipliciter factum esse non dubito: sed breuiter,
per stricte, atq; summatim, & opiniones, rogo cui-
uslibet hæresis ponti, & quid contra tenet Ecclesia
catholicā, quantum instructioni satis est, subdi: vt ve-
lut quadam ex omnibus concepto commonitorio, si
quis aliquam obiectionem aut conditionem vberius,
pleniū ac planius nos voluerit, ad opulentā &
magnifica volumina transmittatur: quibus à diuersis, &
principiis à veneratione tuę in hocioplo constat elabo-
ratum. Sufficiat autē & admonitio talis, vt puto do-
cis & imperitis, ociosis & occupatis, & ad cuiuslibet
gradus ministerium Ecclesiæ vndeconq; promotis:
dum & ille qui multa legit, eadem breuiter recorda-
tur, & compendio ignarus instruatur: vt nouent quid
teneat, quid cuiteat: quid aueretur ne faciat, quid vt
faciat aequaliter. Fortassis autem, si tamen quod ar-
bitror verum est, etiam aduersus calumniatum ma-
lignas metes, & dolola labia opus hoc paruum inter-
cetera mirifica testimonio corona tuę non deerit: vt
quibus patet campus calumniandi profusor, validis
& ex omni parte conclusi fidei limitibus coarctati,
omnibusq; veritatis telorum generibus circumacti,
etiam vno multiformi iaculo repente prostrati, mor-
tisq; spiritus non audeant anhelare. Video quām
Tomus sextus.

onerofus existam, meliora cogitati, & disponenti ma-
iora sancto seni, & querelas corporis sustinenti. Sed
per Christum dominum rogo, qui te participem sapi-
entiae suę sine iniuria esse concessit, vt hanc gratiam
dones indotis Ecclesiæ, qui te agnoscis sapientibus
atq; insipientibus debitorem, merito ac iure disturus,
Vide quoniam nō mihi soli laborauit, sed omnibus
exquirentibus veritatem. Potui adhuc offerre sup-
plies & multiplices preces, & mecum imperitorum
claves ascilcerat: fed malū iam gaudere dictantem,
quād adhuc occupare legentem.

AVGVSTINVS Q VOD-
VLT DEO.

Dominō dilectissimo filio & condiacono
Quodvultdeo Augustinus. Acceptis
literis charitatis tuę, vbi à me ardētissimo
studio postulasti, vt de omnib⁹ hæresib⁹,
quæ post dominū saluatoris aduentum aduersus eius
doctrinam pullulauerunt, aliquid breuiter scriberem:
q̄ sit hoc difficile, continuo reperta occazione rescripsi
per filiū meum Hippónēum primariū Philocalum:
mox autem etiam ista oblata est, qua nunc rescribo. E
Philastrius quidā Brixiensis Episcopus, q̄ē cum sancto Am-
broſio Mediolanī etiā ipse vidi, scripsit hinc librum: nec Philaster
illas hæreses prætermittens, quæ in populo Iudæo
fuerunt ante aduentum dñi: easq; XXVIII. cōmemora-
runt: & post dñi aduentum. CXXVIII. Scripsit hinc
etiam Graec⁹ Episcopus Cyprius Epiphanius, in do-
ctrina catholicā fidei laudabiliter diffamatus, sed ipse
vtriusq; téporis hæreses colligens, XCI. cōplexus est. Epiphanius.
Cum ergo ambo id vellē facere, quod à me petis, q̄tū
tamen inter se differat de numero interim sectari, vi-
des: quod vtriusq; non euueniet, nisi aliud vni eori vide-
retur esse hæresis, & aliud alteri. Neq; enim putādūm
est aliquas ignorantes Epiphanius, quas nouerat Phi-
lastrius, cum Epiphanius longe Philastro doctiorem
inuenierimus: ita vt Philastro potius dicere debere-
mus latius plurimos, si tamē plures esset ille cōplexus,
& iste pauciores. Sed pculdubio in ea questione,
vbi disceptatur quid sit hæresis, non idem videbatur Hæresis
ambob⁹: & reuera hoc omnino definire difficile est: quid, defi-
& ideo caendum, cum omnes in numerum redigere
concurrit, ne prætermittamus aliquas, quānū hæ-
reses sint: aut annumeremus aliquas, cum hæreses non
sint. Vide ergo ne forte librum sancti Epiphanius tibi
mittere debeam: ipsum enim arbitror Philastro do-
ctiu hinc locutu, qui posuit apud Carthaginē in La-
tinā linguam verti facilius atq; cōmodius, vt tu po-
tius præstes nobis, quod quāris à nobis. Perlatorem
multum cōmēdo. Subdiaconus est de nostra dioceſi:
de fundo autem viri spectabilis, nobisq; charissimi
Oronti. Pro illo autem, & pro eius patre, à quo ado-
ptatus est, etiam ad ipsum scripsi: quas literas cum le-
gerit christiana benignitas tua, peto vt eas apud me
moratus virū tua intercessione adiuuare digneris.
Misi autē cum illo etiā hominē Ecclesiæ, ne da tuam
sanctitatem difficilis ei esset accessus: non em̄ parum
de illo sollicitus sum, à qua me sollicitudine dominus,
vt spero, per tua charitatis instātiā liberabit. Peto
etiam mihi rescribere non graueris, quemadmodum
sit in fide catholicā ille Theodosius, per quem Ma-
nichæi nonnulli sunt proditi: & ipsi quos ab eo produ-
tos, putamus esse correctos. [Si etiam de perfectione
sanctorum Episcoporum fortassis audisti, fac vt no-
uerim. Deo viuas.]

Q VODVLTDEVS AV-
gustino idem instantius petens.
Dominō merito venerabili, ac beatissimo san-
cto patri Augustino Episcopo, Quodvult-
deus diaconus. Vnū quide reuerenter tuę
cōmonitorū, quod per Ecclesiasticū digna-

a ii tus